

En aquesta hora greu

Els polítics han sofert, a casa nostra, un descrèdit evident, o, dit d'una manera més exacta, llur imatge s'ha deteriorat sensiblement en el transcurs d'aquests darrers mesos. El pas, per part de molts d'ells, de la clandestinitat a la vida pública o als càrrecs oficials els valgué una aurèola més o menys mítica, de la qual han viscut durant un cert temps. El desencís provocat per la no-consecució de les fites que molts d'ells s'havien proposat –que molts d'ells havien promès–, les dificultats de tota mena en la transformació de la societat i en l'endegament dels actuals problemes han ocasionat un malestar col·lectiu i una desconfiança en els nostres homes públics en general. Aquesta desconfiança és perillosa. Aquesta desconfiança engendra el desinterès per la política, l'abúlia sobre els problemes col·lectius, l'abstencionisme a les eleccions. ¿És justificada aquesta onada de pessimisme? ¿Tan desencertats han estat els nostres representants polítics, perquè puguem sentir-nos defraudats, i en alguns casos, fins i tot escarnits per llur actuació?

Diguem, d'entrada, que una part del nostre desencís era quasi previsible: quan s'ha anhelat molt, quan les nostres il·lusions han estat hissades molt altes, quan la nostra fe ha estat dipositada instintivament, gairebé sense discerniment, sense gaires elements informatius, en uns homes o en uns partits, és una llei humana gairebé inexorable, la de la consegüent decepció, perquè la realitat no encaixa mai amb l'esquema preestablert o somniat. La mateixa diferència entre la il·lusió i la realitat pot determinar el grau de pessimisme o d'optimisme de cadascú.

Jo mateix he de confessar que el món polític molt sovint m'angunieja, em fastigueja, m'exaspera, quan no m'és obertament hostil o repel·lent. El joc polític és complex i difícil. Havíem estat avesats a la simplicitat de l'obediència o a la simplicitat de l'oposició. ¿Preferirà, el català actual, aquesta simplicitat a la complexitat que la política requereix? Respondre afirmativament a aquesta pregunta és afirmar que el franquisme ha triomfat, en profunditat, a casa nostra i en tots els àmbits on el fenomen es repeteixi. Jo mateix sé que em moc més per valors ètics que no pas polítics i entenc molt més aquells que nos pas aquests. Se'm fa difícil compaginar ètica i política i, encara més, comprendre com s'hi harmonitzen en els professionals de la vida pública i, sobretot, en els partits. La quantitat de giragonses, de concessions i d'exigències, de possibilitats i d'obstacles entre els quals es veu obligat a moure's un polític arriba, a voltes, a ser tan complex i asfixiant –tan intricat i difícil de seguir–, que pot provocar el nostre rebuig total del joc polític per ell mateix. *Prou!* Heus aquí el mot que pot brollar en la nostra ment o en els nostres llavis davant de certes situacions particularment escabroses o obscures. Aquesta és la posició a la qual semblen haver arribat alguns catalans en el moment actual, la que jo adoptaria i seguiria si em deixés endur per l'home elemental que sóc. Però jo sé que aquest home elemental o primitiu que hi ha en mi és el meu propi perill, el meu propi enemic, i que me n'he de defensar.

Aquesta posició, el recurs a la puresa primigènica, a les solucions netes i pelades, sense concessions ni mistificacions, amb el consegüent rebuig de la política, és el que ha conduït alguns homes al feixisme. Jo ho recordo perquè ho he viscut. Una posició així

és la que tradueix en expressions com: ja és hora que algú posi les coses al seu lloc, ja és hora que s'acabi d'una vegada aquest desgavell, aquí falta una mà de ferro...

Cal no deixar-se temptar per aquestes sirenes. Els nostres polítics, els nostres governants han de fer el possible i l'impossible perquè no s'arribi mai a aquesta situació límit, perquè expressions com les que acabem de transcriure no puguin ser proferides. Cal no oblidar que una gran part del nostre poble és, políticament, molt jove, i cal evitar el flagell de la demagògia abans de res. Totes les mesures que tinguin un rerefons ètic, de sanejament administratiu, han d'ajudar a l'home del carrer, l'home que se sent desbordat pel tripijoc dels partits. Hem de fer que aquest aprenquí a no invocar mai més el cabdill carismàtic o miraculós que ho endegarà tot. Ja sabem que els paguem massa cars. El segon escull que hauríem de superar és el de l'esmicolament, el de la proliferació de grups i partits, el de l'atomització social. Recordo l'angúnia que això em produïa quan tot just era un adolescent, durant els anys de la Segona República. No ho entenien. El ciutadà elegeix els seus representants perquè li solucionin alguns dels seus problemes, no perquè n'hi posin més.

La falta d'educació cívica pot fer-nos avorrir la política. Contra aquest perill, cal recordar a les novíssimes generacions i a la gent de bona fe que ha despertat del franquisme i ha cregut, per un moment, en uns homes i que ara n'està desencisada, que sigui qui sigui que assumeixi el poder haurà de fer una política o altra. No existeix govern sense política. La tecnocràcia pura no és pensable o és un suborn, perquè està sempre en funció d'una política al seu servei. Qualsevol llei, el decret més insignificant té unes connotacions polítiques, encara que sembli innocu. I voler aparentar aquesta impossible objectivitat, aquesta impossible equitat, esdevé més sospitos encara. En aquesta hora greu, el nostre país necessita polítics ben definits, que creguin el que prediquen, i necessita que la gent cregui en aquests homes, siguin els que siguin. Sense aquesta premissa no hi ha autèntica vida cívica possible.

Ningú no tindrà dret a queixar-se si, amb la seva abstenció o amb la seva indiferència, ha donat el vot al pitjor de tots els enemics, que és la mort política del país.

Josep Palau i Fabre
Avui, 7 de febrer del 1980

Josep Palau i Fabre

Obra literària completa II. Barcelona: Galàxia Gutenberg/Cercle de Lectors, 2005